

Täysistunto

Tiistai 18.3.2025 klo 14.00—20.42

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia. Esityksellä pannaan toimeen useampia hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisia kirjauksia. Ne liittyvät turvapaikkamenettelyyn liittyvään sääntelyyn sekä tavoitteeseen saattaa menettely- ja määritelmädirektiivien mahdollistamat tiukennukset sisällytetyiksi kansalliseen lainsäädäntöön. Turvapaikkamenettelyn painopistettä halutaan siirtää turvapaikkapuhutteluun. Esitettävillä muutoksilla pyritään tehostamaan kansainvälistä suojelua koskevia hakemusprosesseja kehittämällä viranomaisten toimintaa ja yksinkertaistamalla hakemusmenettelyä puuttumatta kuitenkaan henkilön oikeuteen saada asiansa viranomaisen ja tuomioistuimen tutkittavaksi ja arvioitavaksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää ensinnäkin muutoksia turvapaikkapuhuttelua koskevaan säätelyyn. Vastaisuudessa Maahanmuuttovirasto ei enää lähtökohtaisesti kävisi turvapaikkapuhuttelun pöytäkirjaa läpi hakijan kanssa turvapaikkapuhuttelussa, ellei sitä pidetä tarkoituksenmukaisena. Tämän sijaan esitetään, että Maahanmuuttovirasto antaisi hakijoille kahden viikon määräajan, jonka aikana he voisivat halutessaan toimittaa lisäyksiä ja korjauksia puhuttelupöytäkirjaan lisäselvityksenä. Määräaika voisi olla myös pidempi, jos asian laatu sitä vaatisi. Uudistuksella mahdollistettaisiin Maahanmuuttoviraston tehokkaampi ja järkevämpi puhutteluajan allokointi, millä puolestaan päästään lyhyempiin hakemuskäsittelyaikoihin ja tätä kautta myös säästöihin vastaanottokustannuksissa.

Arvoisa puhemies! Toisena uudistettavana sääntelykokonaisuutena käsillä olevassa esityksessä on kansainvälistä suojelua saavan matkustamista alkuperämaahan koskeva sääntely. Matkustaminen alkuperämaahan ja sen vaikutus pakolaisaseman ja toissijaisen suojelun lakkauttamisharkinnassa nostetaan lain tasolle. Muutoksella pyritään selkeyttämään kansainvälistä suojelua saaville kotimaahan matkustamisen merkitystä suojeluaseman lakkauttamisen arvioinnissa. Tämän lisäksi esitetään kansainvälistä suojelua saaville myönnettävien matkustusasiakirjojen kelpoisuusalueen rajaamista siten, ettei Suomen myöntä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

millä matkustusasiakirjoilla voisi vastaisuudessa matkustaa siihen valtioon, jota vastaan henkilö on saanut suojelua. Muutoksella halutaan estää Suomen myöntämien matkustusasiakirjojen väärinkäyttö ja selventää myös tältä osin kotimaahan matkustamisen merkitystä osana lakkauttamisharkintaa. Kelpoisuusalueen rajoittamisesta voitaisiin poiketa vain poikkeuksellisen painavista syistä.

Kolmanneksi esityksessä ehdotetaan, että turvapaikka-asioissa tehtävien karkottamispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että ne olisivat yhdenmukaiset vastaavien käännyttämispäätösten täytäntöönpanoa koskevien säännösten kanssa. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että tietyt karkottamispäätökset esimerkiksi uusintahakemustilanteissa voitaisiin panna täytäntöön nykyistä nopeammin. Tarve karkottamispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskeviin muutoksiin on noussut esiin lain soveltajilta. He ovat havainneet uudenlaisen ilmiön, jossa turvapaikkaa haetaan vasta sitten, kun maassa on oleskeltu oleskeluluvalla, joka on peruutettu, ja henkilö on päätetty karkottaa maasta. Tällä hetkellä näissä tilanteissa tehdyillä perusteettomilla turvapaikkahakemuksilla voidaan lykätä karkottamisen täytäntöönpanoa tai estää se käytännössä kokonaan.

Arvoisa puhemies! Neljäntenä ja viimeisenä uudistuksena lakiin esitetään sisällytettäväksi määritelmädirektiivin sallima tiukennus liittyen sur place -perusteisiin. Sur place -perusteilla tarkoitetaan alkuperämaasta lähdön jälkeisistä tapahtumista aiheutuneita turvapaikkaperusteita. Lakiin esitetään lisättäväksi säännös, jonka perusteella uusintahakemuksen tehneelle hakijalle voidaan myöntää turvapaikan sijaan toissijaista suojelua, jos hänen voidaan katsoa tahallisuudella ja vilpillisesti aiheuttaneen itselleen turvapaikkaan oikeuttavat sur place -perusteet, eivätkä perusteet kuvasta hänen todellista tilannettaan. Uudella säännöksellä halutaan puuttua turvapaikkamenettelyn väärinkäyttöön.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että uudistusten tavoitteena on ennen kaikkea kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyaikojen lyhentäminen, turvapaikkatutinnan ja maasta poistamisen tehostaminen sekä turvapaikkajärjestelmän väärinkäytön estäminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.06 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Me olemme vasemmistoliitossa erittäin huolissamme hallituksen ihmis- ja perusoikeuksia rapauttavasta ja oikeusturvaa heikentävästä maahanmuuttopolitiikasta. Tämä hallituksen esitys, jossa esitetään otettavan käyttöön useita määritelmädirektiivin mahdollistamia kiristyksiä, kuten turvapaikkapuhutellun pöytäkirjan tarkistamisesta luopuminen, on jatkoa hallituksen politiikalle, jossa ihmisten ensisijaisesti oletetaan rikkovan lakia eikä tarvitsevan apua tai suojelua. Tämä on ihmisvihamielisyyttä.

Nyt esitetyt ehdotukset ovat valitettavasti omiaan lisäämään riskiä virheellisille päätöksille ja riskiä ehdottoman palautuskiellon rikkomiseen. Turvapaikkamenettelyssä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin selvittää hakijan perusteet huolella. Säästäminen ja tehostaminen heikentävät valitettavan usein kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeutta saada turvaa. Lakimuutokset, joilla pyritään oikaisemaan prosessissa ja painotetaan nopeutta laadun sijaan, ovat vaarallisia, sillä ne lisäävät riskiä rikkoa ehdotonta palautuskieltoa. On tärkeää, että väärinkäytöksiin puututaan ja prosessia pyritään sujuvoittamaan, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

prioriteettina tulee olla hakemusten laadukas käsittely. Hakemusten käsittelyn on oltava nopeampaa mutta ei suurpiirteisempää. Tähän tarvitaan resursseja, ei säästöjä.

Arvoisa puhemies! Nyt esitettyjen muutosten tarve on kyseenalainen. Jälleen kerran muutoksia perustellaan lähinnä sillä, että ne on kirjattu hallitusohjelmaan. Tällä kertaa sisäministeriö on tehnyt myös niin kutsutun selvityksen, jossa se 20:n — siis vain 20:n — turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan perusteella tekee kyseenalaisia mutta huomattavia johtopäätöksiä pöytäkirjan tarkastamisen tarpeellisuudesta. Lakiesitysten perustaminen tällaiseen näin pieneen otokseen on kyllä huolestuttavaa.

Useisiin hallituksen tavoitteisiin on jo olemassa keinot. Esimerkiksi jo nykyisin kevennetty pöytäkirjan tarkistaminen on mahdollista, mutta sitä käytetään vain harvoin. Jo nykyisin kansainvälistä suojelua saaneen kohdalla kansalaisuusvaltioon matkustaminen on johtanut lakkauttamisharkintaan. Se, että lakia muutetaan, ei saata asiaa sen paremmin suojelua saaneiden tietoisuuteen, vaan oikeita keinoja tähän olisivat asiasta tiedottaminen ja neuvonta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.09 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja edellä sanoi sanatarkasti: ”On tärkeätä, että väärinkäytöksiin puututaan.” Nyt kysyisin: mitkä ovat ne vasemmistoliiton konkreettiset ehdotukset, joilla turvapaikanhaussa ja ihmisten käännättämisessä ja karkottamisessa ilmenneisiin väärinkäytöksiin puututaan? Eli kun nämä eivät kelpaa, millä hallitus niihin puuttuu, eivätkä muutkaan, niin kertokaa te, vasemmistoliiton edustajat, mitä ovat ne teidän konkreettiset ehdotuksenne, joilla näihin täysin kiistattomiin ja käytännön toiminnassa ilmenneisiin väärinkäytöksiin puututaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ennen kuin annan vastauspuheenvuoron edustaja Minja Koskelalle, ilmoitan, että muutkin halukkaat edustajat voivat pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.11 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz pyysi täällä vasemmistoliiton konkreettisia keinoja. Voin iloksenne kertoa, että me olemme julkaisseet siirtolaispoliittisen ohjelman, kokonaisen ohjelman, vuonna 2020, [Ben Zyskowicz: Väärinkäytöksiin puuttumiseksi!] missä puututaan nimenomaan niihin kysymyksiin, joihin tässä teidän lakiesityksessänne pyritään puuttumaan muun muassa sillä tavalla, että turvapaikkapuhuttelun pöytäkirjan tarkastaminen siirtyy hakijan vastuulle. Tämä kokonaisuus on sellainen, että kun turvapaikkapuhuttelu on yksi tärkeimmistä kansainvälistä suojelua koskevista hakemusprosessin vaiheista, on toki niin, että hakemusprosesseja tulee nopeuttaa, mutta ei selvityksen laadun kustannuksella, mihin tämä teidän esityksenne johtaa kiistämättä. Me olemme esittäneet muun muassa sitä, että kehitetään vastaanottovaiheessa tarjottavaa yleistä oikeudellista neuvontaa. Tämä on kysymys, jolla voidaan puuttua siihen, että nämä asiat voidaan käsitellä niiden edellyttämällä rauhallisuudella.

Meillä on paljon keinoja siellä ohjelmassa. Olkaa hyvä, edustaja Zyskowicz, ja tutustu kaa siihen ohjelmaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.12 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle jälleen yhden esityksen ulkomaalaislain muuttamiseksi. Tällä kertaa muutoksella tavoitellaan kansainvälistä suojelua koskevien hakemusprosessien kehittämistä ja tehostamista. Vaikka esitykseen sisältyy kannatettaviakin muutoksia, ei hallituksen tapaa uudistaa ulkomaalaislakia voi kiittää. Hallitus on antanut eduskunnalle ennen tätä ulkomaalaislain muutosta jo seitsemän muutosehdotusta. Sen lisäksi hallitus on antanut esityksiä useista erillislaeista, kansalaisuuslain ja kotoutumislain muutoksista, ja näiden kaikkien muutosten vyöry tänne eduskuntasaliin on ollut kyllä varsin suuri. Tässä on nyt suuri vaara, että syntyy erittäin sirpaleista lainsäädäntöä, syntyy entistä enemmän sekavuutta ulkomaalaislakiin.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on useilla vaalikausilla tuotu esiin se, että meillä ulkomaalaislaki on erittäin vaikeaselkoinen. Se on viranomaisille haastavasti sovellettava, ja paine siihen, että tehtäisiin mieluummin kokonaisuudistus kuin tällaisia pieniä yksittäisiä uudistuksia, kasvaa kyllä todella suureksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.13 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys pyrkii tehostamaan turvapaikkaprosessia vähentämällä tarpeetonta byrokratiaa, mihin tosiaan yritämme päästä kaikissa muissakin esityksissämme. Tämä pöytäkirjan tarpeeton tarkastus puhuttelun yhteydessä on yksi tällainen äärettömän hyvä keino, millä pystymme muun muassa Maahanmuuttoviraston resursseja säästämään.

Esitys korostaa myös turvapaikkaprosessissa hakijan omaa vastuuta esittää riittävät perusteet, eliikkä tämä on myös keino, että hakija itse esittää nämä perusteet — ei viranomaisen.

Ja mitä täällä tuli edellisissä puheenvuoroissa esille: jos tosiaan yleistä oikeudellista neuvontaa lisätään, niin tarkoittaako se sitä, että vielä jatkossa käytetään enemmän väärin näitä prosesseja? Me pyrimme toiseen näkökulmaan tässä. Suomi ei saa olla maa, johon jäädytään perusteettomasti oleskelemaan ja jättämään uusintahakemuksia, ja kyllä me kaikki tiedämme, miten nämä uusintahakemukset kuormittavat meidän oikeusjärjestelmää tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.14 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei taida olla Euroopassa yhtään maata, jossa maahanmuuttomenettelyt eivät herättäisi kuumia tunteita. Tärkeää on mielestäni asiassa se, että Suomi tekee oman järjestelmänsä suoraviivaiseksi vähentäen byrokratiaa. Tämä on varmaan siihen suuntaan hyvä askel, mutta toivoin, että tästä löytyisi yhteisymmärrys paljon paremmin ja paljon näkyvämmiin, koska kaikkihan me tiedämme — ollaan toisillemme rehellisiä — että tähän asiaan liittyy paljon sellaisia ongelmia, joiden sisällön me kaikki tiedämme. Kukaan meistä ei voi sanoa, että minä en tiennyt tätä.

Meillä on paljon semmoisia ikäviä tapahtumia, jotka ovat johtuneet sitten tänne maahan tulleista ihmisistä — erittäin vaikeita tapauksia, jotka ovat johtaneet jopa ihmisten kuole-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

miin. Siellä on sitten semmoistakin joukkoa, jonka tarkastelun pitäisi olla... En tiedä, mikä se menettely on, en ole tämän alan asiantuntija, mutta kyllä meillä varmaan kansainvälisen poliisin, Interpolin, ja muiden yhteistyökumppaneiden kautta löytyy se tieto, millaisista tapauksista on kysymys. Kaikissa maissa tämä järjestelmä on, ja toivon, että se Suomessa viilataan hyvään kuntoon ja niin, että se suojelee myös suomalaisia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.16 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan komissiokin on kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä nykyinen järjestelmä ei tällä hetkellä todellakaan ole onnistunut, ja ihmettelen sitä, että kun hallitus on nyt tehnyt näitä erilaisia esityksiä, niin niitä aivan systemaattisesti vastustetaan sieltä vasemmalta laidalta. Ihmettelen myös sitä, onko teidän mielestänne tyydyttävä se tilanne, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista neljä viidesosaa jää laittomasti Euroopan unionin alueelle. Siis vain 20 prosenttia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista pystytään palauttamaan. [Kimmo Kilusen välihuuto]

Nyt näillä erilaisilla keinoilla, joita otetaan käyttöön, pyritään tehostamaan sitä, että turvapaikkajärjestelmä toimisi järkevämmän. Tämä ei ole nyt pelkästään Suomen huoli. Koko Euroopan unionissa tähän on herätty, ja myös Euroopan komissio on parhaillaan rakentamassa keinoja, jotta tätä voidaan tehostaa. [Pia Lohikoski: Teitä ei huolestuta ihmisoikeudet lainkaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.17 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä ulkomaalaislain muutoksia on tosiaan tullut meille tänne saliin tipoitain. Nyt tässä esityksessä puututaan turvapaikkapuhutteluun, matkustusoikeuteen, karkottamiseen ja pakolaisaseman myöntämättä jättämiseen eli tämmöiseen sur place -tilanteeseen. Oikeastaan, kun edellinen puhuja oli edustaja Räsänen, tässä sur place -tilanteessa yksi tyypillinen itse aiheutettu tilanne, josta ministeri käytti sanaa ”vilpillinen”, voi olla se, että tänne tullut turvapaikanhakija on kääntynyt kristityksi. Ja nyt tässä esityksessä tämä tilanne huomioitaisiin paljon nykytilannetta vähemmän eli ei otettaisi tätä sur place -tilannetta huomioon.

Eli toivon todella, että hallitus ja eduskunta tarkastelevat näitä nyt, kun nämä esitykset ovat tänne tulleet, niin, että ihmisoikeudet toteutuvat jatkossakin turvapaikkaprosessissa, että oikeus avustajan saamiseen turvataan — tässä sitä heikennetään — ja että jos on Suomeen syntynyt siteitä tai on perhesiteitä täällä, niin nämä todellisuudessa huomioidaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.18 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin kiittää ministeri Rantasta, että hän tuo tänne hallitusohjelman mukaisen esityksen, jolla tosiaan pystytään edesauttamaan sitä — kuten uskon vahvasti ja kuten hallitusohjelmassakin pyritään edistämään nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa, se on osana tätä tärkeää — että näihin humanitäärisen maahanmuuton havaittuihin ongelmiin puututaan. Kun tehdään nämä uudistukset, joita nyt tehdään, niin on erikoista, että oppositio kritisoi, että niitä tehdään ikään kuin pala kerrallaan, koska tässä edetään maltillisin askelin kohti yhteispohjois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

maista linjaa, jolla pystytään tekemään entistä parempaa maahanmuuttopolitiikkaa, [Pia Lohikoski: Parempaa!] hyödynnetään esimerkiksi menettely- ja määritelmädirektiivin sal-
limia EU-tason tiukennuksia.

Kun tämä debatti ryöpsähti siitä, että konkariedustaja Zyskowiec esitti tärkeän kysymyksen näistä konkreettisista keinoista, joita vasemmistoliitolla ilmeisesti siellä ohjelmassa on, niin kun sitä ohjelmaa niin vuolaasti esiteltiin tuossa, mielelläni kuulisin vaikkapa yhdenkin konkreettisen keinon, millä näihin havaittuihin ongelmiin puututaan. Hallituk-
sella niitä keinoja on onneksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.19 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys, tämä yksi esitys, on osa kokonaisuutta, jolla turvapaikanhakijan oikeuksia ja oikeusturvaa vaarannetaan tässä maassa. Tämä vaarantaa myös hakuprosessin laadun. Ihmettelen kyllä suuresti sitä, että kokoomus ja RKP ja myös kristillisdemokraatit, jotka mielellään puhuvat lähimmäisenrakkaudesta, ovat valmiita tuomaan tällaisia esityksiä, joissa yksittäiset ihmiset joutuvat epäinhimillisiin tilanteisiin yhä useammin.

Kuten mainitsin, yksi näistä esityksistä on tämä turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamisen siirtäminen hakijan vastuulle. Tämä kokonaisuus on sellainen, että nämä ongelmat on vahvistettu useissa tutkimuksissa, useissa selvityksissä, ja kuten sanoin, tämä turvapaikkapuhuttelu on yksi tärkeimmistä kansainvälistä suojelua koskevan hakemusprosessin vaiheista, ja näin todetaan sanatarkasti myös teidän esityksessänne.

Te heikennätte ihmisten oikeusturvaa [Puhemies koputtaa] ja te heikennätte tätä oikeusvaltiota näillä esityksillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

14.20 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sieltä vasemmalta kuultiin, että tässä ulkomaalaislain muutoksessa olisi kyse ihmisvihamielisyydestä. [Vasemmalta: Niin on!] Mutta jos nyt sanoitan uudelleen: Tässä ulkomaalaislain muutoksessa tehostetaan kansainvälistä suojelua koskevia prosesseja, siinä yksinkertaistetaan hakemusmenettelyjä, siinä mahdollistetaan karkottamispäätösten nopeampi toimeenpano ja siinä estetään muun muassa se, että jos Suomesta on saatu suojelua, niin tällainen henkilö palaa kotimaahansa lomailemaan. Nämä ovat nimenomaan sitä väärinkäytösten torjumista. Nämä ovat prosesseja ja lakimuutoksia, joilla nopeutetaan turvapaikkaprosessia, joka ymmärretään sekä Suomessa että laajemmin Euroopassakin tällä hetkellä hyvin ongelmalliseksi sekä Suomen että Euroopan maiden kannalta. Miljoona turvapaikanhakijaa joka ikinen vuosi Eurooppaan nykyisellä tahdilla — se on ihmisvihamielistä, millaista maahanmuuttopolitiikkaa sieltä vasemmalta laidalta on ajettu, [Puhemies koputtaa] kun Eurooppa on ajettu tällaiseen tilanteeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.22 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan oikea tavoite, että halutaan näitä prosesseja tehostaa. Minusta sekin on sanottava, että kun tässä puututaan näiden kielteisten päätösten toimeenpanon tehostamiseen, niin sekin kuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

lostaa kohtuullisen järkevältä, koska kai tässä järjestelmässä sen kielteisenkin päätöksen pitää jotain tarkoittaa. Muutenhan tältä järjestelmältä putoaa kokonaan pohja pois, jos ei pystytä myös toimeenpanemaan sitten palautuksia tai muuten maasta poistamisia.

Arvoisa puhemies! Olisin nyt ministeriltä kysynyt, kun todella täällä useampi viittasi siihen, että näitä ulkomaalaislain muutoksia te olette tipoitellen tänne tuoneet. Senkin ymmärrän, koska hallitushan vaikuttaa tältä osin ihan niin kuin touhukkaalta tässä asiassa. Mutta kun tästä on jo viimeiset 15 vuotta varmasti keskusteltu, että pitäisi nyt vähän laajempi kokonaisuudistus saada tähän ulkomaalaislakiin tehtyä, niin mikä on ministerin kantaa tähän asiaan? Oletteko pohtinut, tarvitseeko ulkomaalaislaki ehkä kokonaisvaltaisempaa uudistamista näiden tipoittaisten uudistamisten sijaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

14.23 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä erinomaisesta esityksestä, hallitusohjelman mukaisesta esityksestä, joka on osa sitä muutosta, jonka hallitus tekee humanitaarisen maahanmuuton politiikassa, eli tiukennetaan ja puututaan niihin väärinkäytöksiin. Kysymyksessähän on semmoinen muutos, jollaisia on tehty muissa Pohjoismaissa ja muissa Euroopan maissa jo aiemmin, eli Suomi tulee samalle linjalle muiden Pohjoismaiden kanssa. Näissä muutoksissa on kysymys tosiaan myös määritelmä- ja menettelydirektiivin mahdollistamista tiukennuksista, eli ne tapahtuvat sen EU-oikeuden puitteissa, suomalaisen ja eurooppalaisen oikeusvaltion puitteissa.

Kansainvälistä suojelua saavien vierailua kotimaassa tosiaan rajoitetaan matkustusasiakirjojen osalta ja selkeytetään matkustamisen vaikutusta suojeluasemaan. On päivänselvä asia: jos henkilö turvautuu oman maansa suojeluun matkustamalla sinne lomalle, niin minhin hän tarvitsee suojelua sen jälkeen Suomesta? Tähän olisi hyvä kuulla sieltä vasemmalta laidalta näkemys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.24 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttopolitiikka tähtää siihen, että Suomesta halutaan lähettää vahva viesti, että tänne ette ole tervetulleita, ja jo maassa oleville maahanmuuttajille lähetetään viesti, että teemme elämästänne mahdollisimman hankalaa. Siitä on myös tässä lakiesityksessä kyse.

Turvapaikanhakijat muodostavat maahanmuutosta todella pienen osan, mutta se on teille hallituksessa pakkomielle. Ei ole mitään riittävää määrää siinä, kuinka paljon te kiusaatte näitä ihmisiä, jotka ovat tässä yhteiskunnassa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Satun tietämään tämän erittäin hyvin, sillä ennen eduskuntaa tutkin itse alaikäisinä ilman huoltajaa tulleita turvapaikanhakijoita. Ei mikään määrä kuuliaisuutta riittänyt suomalaiselle yhteiskunnalle, jotta heidät hyväksyttäisiin tämän yhteiskunnan jäseniksi.

Perussuomalaisten tavoite on nolla turvapaikanhakijaa. Ei tässä ole kyse mistään tehostamisesta tai asioiden parantamisesta vaan siitä, että turvapaikanhakijoita ei tähän maahan haluta. Se on teidän hallituksenne viesti. [Pia Lohikoski: Kyllä hävettäisi olla kokoomuslainen tai RKP:läinen tässä tilanteessa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

14.25 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on niin, että näitä lukuisia esityksiä tehdään siksi, että tämä hallitus haluaa palauttaa uskottavuuden maamme maahanmuuttopolitiikkaan. Tällä esityksellä turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttäjät laitetaan vihdoinkin kuriin, tai jos tarkkoja ollaan, niin karkotetaan pois maasta. Jos henkilö saa karkottamispäätöksen, niin jatkossa täytäntöönpano nopeutuu. Ei voi olla niin, että karkotuspäätöksen saanut henkilö hengailee kadulla odottamassa seitsemättä uusintahakemustaan. Parhaassa tapauksessa media tekee hänestä vielä uhrin, vaikka kaikkien pitäisi ymmärtää se tosiasia, että karkotuspäätökselle on aina lailliset perusteet. Kymmeniä karkotuspäätöksiä saanut ei ole uhri, vaan hän on järjestelmän väärinkäyttäjä. Jatkossa karkotuksia siis tehostetaan, kiitos tästä ministeri Rantaselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, noin neljä minuuttia tai vähemmän, olkaa hyvä.

14.27 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensinnä täytyy lähteä liikkeelle näistä ajatuksista, että kysymyksessä olisi ihmisvihamielinen esitys tai tässä vaarannettaisiin turvapaikanhakijoiden oikeuksia tai kysymys olisi kiusaamisesta. Tässä itse asiassa tuodaan EU-lainsäädännöstä direktiivin mahdollistamat tiukennukset, [Oikealta: Juuri näin!] jotka olisi siis voitu tehdä jo vuodesta 2014 myöskin meidän lainsäädäntöön, ja nyt ne tänne tuodaan. [Oikealta: Vihdoinkin!] Eli kysymys ei ole kyllä näistä, ja hämmästelen hiukan näitä syytöksiä, tai muutoin ne syytökset pitäisi koko Eurooppaan levittää, nimitäin sieltähän nämä lainsäädännöt tulevat.

Miksi sitten näitä tehdään tipoittain? Niitä tehdään sen vuoksi nyt niin paljon, kun niitä ei ole aikaisemmin tehty. Eli vuodesta 2014 nämä asiat olisi voitu korjata, millä olisi voitu lisätä turvallisuutta, vähentää väärinkäytöksiä ja lisätä oikeudenmukaisuutta tähän järjestelmään, mutta näin ei ole tehty. Sen vuoksi meidän lainsäädäntötaakamme on aivan valtava, ja näitä tuodaan nyt tipoittain, jotta niitä saadaan tehtyä.

Totta on se, että muutoksia tulee paljon, mutta syy, miksi näin tehdään, on äskeinen. Jos katsotaan tätä kokonaisuudistusta, niin kyllä varmasti se kannattaisi tehdä ja tuoda kaikki maahanmuuttoon liittyvät lainsäädännöt yhden ulkomaalaislain alle, ja pidän sitä tavoitettavaksi erittäin kannatettavana, mutta sellaista meillä ei nyt tälle hallituskaudelle hallitusohjelmassa ole, joten se varmasti jää seuraavalle viisaalle hallitukselle tehtäväksi.

Mitä tulee sitten siihen kokonaisuudistukseen, josta tehtiin tällainen esiselvitys viime hallituskaudella, niin valitettavasti tuossa esiselvityksessä ei ollut kahta tärkeintä periaatetta, jotka tällä hallituksella on maahanmuuttopolitiikassaan. Toinen on turvallisuuden lisääminen, ja toinen on väärinkäytösten ehkäiseminen, ja jos ei näitä sieltä löytynyt, niin emme voi edetä tuolla linjalla.

No sitten tähän kotimaassa lomailuun. Aivan kuten täällä salipuheissa tuotiin esiin, niin tämä on ollut nähdäkseni suomalaisille yksi suurimpia epäoikeudenmukaisuuden tunteita meidän maahanmuuttopolitiikassa, eli että kun sinä saat kansainvälistä suojelua Suomesta, niin voit silti käydä lomalla omassa kotimaassasi eli käytännössä katsoen turvautua tuon kotimaan suojaan. Nyt tähän pyritään tekemään muutos sillä, että tämä peruuttamisharkinta nostetaan lain tasolle. Se on ollut toki mahdollista aikaisemminkin, mutta nyt se selkeytetään tässä yhteydessä.

Toinen asia on se, että tänne myönnettäviin matkustusasiakirjoihin, passeihin, tulee tämä rajoitus, että omaan kotimaahan ei voi matkustaa. On hyvä huomata, että tämä muu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tos on myöskin turvallisuutta mahdollisesti juurikin näille henkilöille, joita olemme nähneet julkisuudessa, joita on viety niin kutsutuille koulutusmatkoille, saatikka sitten, että viedään tyttöjä silvottavaksi. Tämä on yksi semmoinen asia, jolla voidaan muun muassa tämäntyyppisiä asioita estää, joten ihmettelen kyllä suunnattomasti, että tämä kyseinen esitys kohtaa näin paljon vastustusta.

Sitten ehkä aivan lopuksi totean tästä EU-politiikasta. Näin juuri on, että Eurooppa on valtavan siirtolaispaineen alla ollut nyt useamman vuoden, ja kuten tiedämme, niin palautukset eivät toimi, ja tämä on kestämaton tie. Siinä mielessä nyt näyttää poliittinen keskustelu myös Euroopan tasolla siltä, että muutoksen tuulet puhaltavat myös Euroopassa, ja tästä osoituksena on viime viikolla annettu paluuasetus, [Puhemies koputtaa] jossa nimenomaisesti pyritään siihen, että Euroopassa maista poistutaan tai maasta poistetaan, jos lupaa ei ole, ja tämähän on myös Suomen hallituksen hallitusohjelman linja. [Oikealta: Loistavaa, ministeri!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.51.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Siellä edustaja Hopsu, olkaapa hyvä.

18.52 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tosiaan jälleen ulkomaalaislain muutoksia, joita on tuotu eduskuntaan tipoitain mutta jotka säännönmukaisesti heikentävät maahanmuuttaneiden ja turvapaikanhakijoiden asemaa ja riskeeraavat ihmisoi-
keuksien toteutumista. Tässä esityksessä on käsittelyssä turvapaikkapuhuttelu, matkustus-
oikeus, karkottamiseen liittyvä sääntely ja pakolaisaseman myöntämättä jättäminen sur-
place -tilanteissa.

Ensin tämä turvapaikkapuhuttelu. Tässä pöytäkirjan tarkastamisen vastuu siirtyisi esi-
tyksellä viranomaiselta oikeusavulle. Avustajaa ei kuitenkaan olisi velvoitettu kyseistä tar-
kastamista asiakkaalle järjestämään. Ulkomaalaislaista on myös aiemmin poistettu mah-
dollisuus käyttää yksityistä oikeusavustajaa turvapaikkapuhuttelussa, ja julkiset oikeusa-
vustajat osallistuvat puhutteluun harkintansa mukaan. Käytännössä julkisilla oikeusavu-
stajilla ei usein ole resursseja edes osallistua turvapaikkapuhutteluun ja asian käsittelyyn
Maahanmuuttovirastossa. Hakijoilla ei siis ole tosiasiallista mahdollisuutta saada avusta-
jaa, joka asianmukaisesti huolehtii pöytäkirjan tarkistamisesta sekä korjausten ja täyden-
nysten toimittamisesta.

Tämä esitys vaarantaa kansainvälistä suojelua hakevien perusteiden laadukasta ja riittä-
vää selvittämistä turvapaikkapuhuttelussa. Järkevämpää olisi pidentää turvapaikkapuhut-
teluun varattua aikaa niin, että turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan läpikäyminen voitaisiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

aina suorittaa turvapaikkapuhuttelun yhteydessä. Tällä tehostettaisiin nykyistä toimintaa ilman, että vaarannettaisiin kansainvälistä suojelua hakevien oikeusturvaa.

Täällä edellisessä debatissa edustaja Niemisen puheenvuorossa taisi tulla sellainen näkemys, että oikeudellinen neuvonta lisäisi tämän turvapaikkaprosessin väärinkäyttöä. Itse näen aivan päinvastoin, että kun saa oikeudellista neuvontaa, niin silloin se prosessi todennäköisemmin menee kertakäsittelyllä oikeaan tulokseen ja säästytettäisiin näiden hakemusten monilta käsittelyiltä ja oikeusastekäsittelyiltä.

Vihreät ovat sitoutuneet siihen, että turvapaikkaprosessia tulisi nopeuttaa, mutta niin, ettei turvapaikkaprosessin oikeellisuutta vaaranneta. Vihreät ovat myös kannattaneet hakijan oikeutta valita itse avustajansa prosessin alkuvaiheesta lähtien, ja korostamme, että ihmisoikeuksia kunnioittava hakuprosessi alusta loppuun on ehdoton edellytys Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteiden täyttämiseksi.

Sitten tästä matkustusoikeudesta. Myös nykyisessä kansallisessa lainsäädännössä kotimaahan matkustaminen on voinut johtaa kansainvälisen suojeluaseman peruuttamiseen, mutta kansainvälistä suojelua saaneiden matkustusasiakirjoihin esitettävä rajausta kotimaahan tai aiempaan pysyvään asuinmaahan vastaisi muissa Pohjoismaissa ollutta käytäntöä. Mutta tämä esitys, joka nyt tehtäisiin, rajoittaisi kansainvälistä suojelua saaneiden liikkumisvapautta, ja esitykseen tulisi ottaa mukaan esitystekstissäkin esiin nostettu Norjassa oleva mahdollisuus, että poikkeuksellisissa tapauksissa henkilölle voidaan kuitenkin myöntää yksittäistä matkaa varten matkustusasiakirja esimerkiksi lähiomaisten sairastuttua vakavasti.

Ylipäätään, kun me tarkastellaan sitä, onko kotimaahan paluu turvallista, tässä on myös alueellisia eroja: on ehkä mahdollista tavata sairasta omaista pääkaupungissa mutta mahdollonta palata pysyvästi maahan. Tässä tulee esimerkiksi seksuaalivähemmistöjen asema tai uskontoaan vaihtaneiden asema kyseeseen. Jos tämä tieto on saapunut perille, niin silloin se riski on paljon suurempi kuin tällaisissa yksittäisissä tilapäisissä vierailuissa. Mutta joka tapauksessa käytäntö on jo nyt olemassa, ja tässä kohtaa sitä kiristettäisiin viemällä sitä lainsäädäntöön, ja tämä Norjan poikkeus pitäisi sallia.

Karkottamisen osalta esityksessä halutaan yhdenmukaistaa käännättämis- ja karkottamispäätösten täytäntöönpanoa silloin, kun päätös tehdään kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen yhteydessä. Esityksessä todetaan, että näissä tilanteissa ei ole syytä käsitellä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta eri tavalla riippuen siitä, onko kyseessä käännättäminen vai karkottaminen. Esityksessä ei kuitenkaan oteta huomioon, että karkottamispäätöksen ollessa kyseessä kyse on maassa jo pitempään oleskeluvalla olleesta kansainvälistä suojelua hakevasta henkilöstä. Ehdotus heikentäisi sellaisten kansainvälistä suojelua hakevien oikeussuojaa, joilla on syntynyt jo siteitä tänne Suomeen. Esityksessä myös todetaan, että muutokset karkottamispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen lisäisivät hallinto-oikeuksien taakkaa täytäntöönpanokieltohakemusten lisääntyessä.

Puhemies! Jos sallitte, niin vielä tästä pakolaisaseman myöntämättä jättämisestä näissä sur place -tilanteissa. Luonnoksessa esitetään, että henkilölle voidaan jättää myöntämättä turvapaikka tilanteessa, jossa turvapaikkaa haetaan uudestaan ja hakijan perusteltu syy kohdata vainoa alkuperämaassaan perustuu olosuhteisiin, jotka ovat muuttuneet alkuperämaasta lähdön jälkeen ja jotka tämä turvapaikanhakija on itse tarkoituksellisesti aiheuttanut, ja pakolaisaseman sijaan hakijalle voidaan myöntää toissijaista suojelua. Toissijaisen suojeluaseman myöntäminen pakolaisaseman sijaan vaikuttaa kuitenkin merkittävästi hen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

kilön oikeuksiin Suomessa, kuten sallitun oleskelun pituuteen ja perheen yhdistämismahdollisuuksiin. Pykälässä tulisi rajata selkeämmin niin, että tämä on tahallista tai vilpillisestä toiminnasta aiheutunut rajaus. Eli esimerkiksi se, että olet kääntynyt kristityksi, mikä on nyt tämmöinen sur place -tilanne, ei johtaisi tähän pakolaisaseman menettämiseen.

Toivon todella, että tätä esitystä eduskunnassa vielä harkitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

18.59 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Meillä on tänään lähetekeskustelussa kaksikin eri esitystä ulkomaalaislain muuttamiseksi. Tämä ensimmäinen niistä koskee sitä, että turvapaikkapuhuttelupöytäkirjaa ei enää tarkistettaisi turvapaikkapuhuttelussa, ellei sitä pidetä tarkoituksenmukaisena, ja että kansainvälistä suojelua saaville myönnettäviin matkustusasiakirjoihin asetettaisiin käyttörajoituksia suhteessa kansalaisuusvaltioon tai aiempaan pysyvään asuinmaahan. Kansainvälistä suojelua koskeviin päätöksiin liittyvien karkottamispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että ne olisivat yhdenmukaiset vastaavien käännättämispäätösten täytäntöönpanoa koskevien säännösten kanssa. Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat tiettyjen kansainvälistä suojelua koskevien päätösten yhteydessä tehtävien karkottamispäätösten nykyistä nopeamman täytäntöönpanon. Kysymyksessä on siis ennen muuta turvapaikkaprosessin tehostaminen. Kun päätökset syntyvät nopeammin, aiheeton oleskelu Suomessa lyhenee ja vähenee. Tässäkin säästyy selvää rahaa.

Arvoisa puhemies! Tärkeä lainsäädännöllinen uudistus on myös niin sanottujen somalilomien peruuttaminen. Tiedämme julkisuudesta tapauksia, joissa somalipakolainen on matkustanut Somaliaan lomalle, vaikka on juuri tullut sieltä hakemaan turvaa Suomesta. Tämä lomailutoiminta ei ole istunut suomalaisten oikeuskäsitykseen, ja se on saanut osaltaan turvapaikkajärjestelmämme näyttämään rikkinäiseltä. Herää kysymys, onko tällaisilla ihmisillä lähtömaassaan oikea hätä, jos sinne voi palata lomailemaan noin vain. Me kyllä tiedämme vastauksen tähän. Tähän puuttumiseksi me tulemme rajoittamaan Suomen myöntämien matkustusasiakirjojen käyttöä lähtömaahan matkustamisessa, jotta suojelua ei haeta vain hyötymistarkoituksessa, ja selkeytämme kansainvälistä suojelua saaneiden alkuperämaahansa matkustamisen vaikutusta suojeluaseman lakkauttamiseen.

Kiitän ministeri Rantasta tämän tärkeän lakimuutoksen esittelystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Vigeliu.

19.01 Joakim Vigeliu ps: Arvoisa puhemies! Saimme aiemmin tässä salissa todistaa aikamoista vasemmistoretoriikan paatoksellista värisuoraa. Vasemmiston mukaan tämä lakimuutos ulkomaalaislakiin on ihmis- ja perusoikeuksia rapauttava, todella ihmisvihamielinen maahanmuuttopoliittinen esitys, ihmisoikeuksia loukkaava, epäinhimillistä, mutta myös mautonta poliittista peliä, perussuomalaisten populismia, jolle hallituskumppanit ovat myyneet arvonsa, pakkomielisyyttä turvapaikanhakijoihin, turvapaikanhakijoiden kiusaamista, kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kiusaamista, ihmisten oikeusturvan ja oikeusvaltion heikentämistä, viesti siitä, että Suomeen haluavat eivät ole terve tulleita, viesti siitä, että teemme maahanmuuttajien elämästä mahdollisimman hankalaa, ja myös viesti siitä, että turvapaikanhakijoita ei tähän maahan haluta. Tällainen kimara kuul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

tiin vasemmistolta, kun he kuvailivat näitä ulkomaalaislain tiukennuksia. Ikäväksenne joudun toteamaan, että moralistinen bluffinne ei kuitenkaan kestä kovin kriittistä tarkastelua. Perusteluina nämä ovat lähinnä tunteellista ja tunteisiin vetoavaa syytelyä, eivät faktoja, eivät realiteettia, eivät suhteellisuudentajua.

Perussuomalaiset ja hallitus eivät suinkaan tee politiikkaa kiusatakseen ketään. Sekö on teidän mielestänne epäinhimillistä, oikeusvaltiota heikentävää, perusoikeuksia rapauttavaa, populistista poliittista peliä, että hallitus pyrkii tällä esityksellään nopeuttamaan ja tehostamaan turvapaikkahakemusten käsittelyä, yksinkertaistamaan turvapaikkaprosesseja, vähentämään turhaa byrokratiaa, painottamaan myös hakijan vastuuta hakemuksensa perustelemissa, estämään turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä, nopeuttamaan karkottamispäätöksiä, rajoittamaan suojelun saaneiden matkustamista takaisin lähtömaahansa, josta he suojelua ovat Suomessa hakeneet, yhtenäistämään Suomen turvapaikkapolitiikan yleispohjoismaiselle tasolle, lisäämään koko maahanmuuttojärjestelmän uskottavuutta ja säästämään siinä samassa julkisia varoja? Missä tarkalleen ottaen tässä edellä mainitussa listauksessa oli se ihmisviha? Mikä tässä oli sitä kiusaamista?

On täysin absurdia ja harhaanjohtavaa väittää, että hallituksen politiikka perustuisi ihmisvihamielisyyteen. Sitä samaa politiikkaa harjoitetaan muissa Pohjoismaissa ja laajasti Euroopassa, ja sillä on laaja kansalaisten hyväksyntä: turvapaikkapolitiikan, maahanmuuttopolitiikan järjestyttäminen, siltä enemmän vaatiminen, uskallus vaatia, että se palvelee yhteiskuntaa sen sijaan, että se muodostuu sille vastaanottavalle yhteiskunnalle taakaksi. Kyse on yksinkertaisesti siitä, että Suomen maahanmuuttopolitiikan on oltava niin taloudellisesti kuin sosiaalisestikin kestävä ja Suomen kansan, Suomen kansakunnan etujen mukaista. Sen on oltava toimivaa, sen on oltava uskottavaa.

Jos karkotuspäätös annetaan, sen täytyy myös tarkoittaa, että ihminen poistuu tästä maasta. Jos lomailee siellä, mistä on aiemmin paennut pelon, vainon, henkensä uhalla, niin sinne voi varmasti sitten myös palata pysyvästi. Nämä ovat täysin oikeudenmukaisia, täysin suomalaisen oikeustajuun sopivia, myös EU-lainsäädännön mukaisia toimia, joita me nyt toimeenpanemme, eivätkä ne semanttisilla silmäkääntötempuilla, joita vasemmistolta on tänään nähty, vääryudeksi tai vihaksi muutu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

19.06 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä meidän turvapaikkajärjestelmää koskeva lainsäädäntö vaatii tarkastelua ja kiristyksiä, ja on erittäin hyvä, että hallitus nyt näihin puuttuu. Uskottavuus on hautautunut sinisilmäisyytemme ja hyväntahtoisuutemme alle, ja järjestelmäämme kyseenalaistavat jo itse turvapaikanhakijatkin.

Nykytilanteessa järjestelmää on voinut väärinkäyttää esimerkiksi laatimalla uusia turvapaikkahakemuksia. Turvapaikkahakemusten määrä ei ole ollut rajattu. Vuoden 2024 maaliskuussa Yle uutisoi miehestä, joka on välttänyt palautuksen tekemällä 13 peräkkäistä turvapaikkahakemusta. On myös tiedossa, että esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen tai uskonnollisiin asioihin liittyvät perusteet ovat sellaisia, jotka tutkitaan aina pitkän prosessin mukaan, ja vaikka asiat olisivat olleet tiedossa jo ensimmäistä hakemusta jätettäessä, tämä mahdollistaa prosessin väärinkäyttämisen. Eli turvapaikanhakija voi jättää tällaisia valttikortteja käyttämättä ensimmäisessä hakemuksessa, ja sitten jos hakemus ei menesty, voi käyttää tämän seuraavassa hakemuksessa, ja tähän mahdollistaa tällaisen niin sanotun ikiliikkujan tilanteen. Hakijalla säilyy näin ulkomaalaislain mukainen oleskeluo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

keus Suomessa näiden hakemusten käsittelyjen ajan, ja näin ollen myös vastaanottopalvelut jatkuvat. Uusintahakemuksia tehtailemalla jopa vakaviin rikoksiin syylistyneiden palauttamisesta voi tulla mahdotonta. On hyvä, että esityksellä korjataan nämä epäkohdat. Väärinkäytökset heikentävät koko järjestelmän uskottavuutta ja vaikeuttavat aidosti hädänalaisten auttamista.

Arvoisa puhemies! Myös vierailua siinä maassa, josta on vainoa paennut, on erittäin vaikea ymmärtää. Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä selkeytetään periaatetta, että vierailu entisessä kotimaassaan tai kansalaisuusvaltiossaan voi johtaa suojeluaseman menettämiseen. Samoin Suomesta myönnettyjen matkustusasiakirjojen kelpoisuusalueesta rajataan nämä maat pois, eli asiakirjoilla ei voisi lähtökohtaisesti enää lähtömaahan matkustaa. Kansainvälisen suojelun on kohdistuttava heille, joilla on suojelulle aito tarve. Pitkät vierailut kotimaassa osoittavat siihen suuntaan, ettei tarvetta ole.

Orpon hallitus vie Suomen maahanmuuttopolitiikkaa kohti yleispohjoismaalaista linjaa. Suomi tarjoaa apua hädänalaisille. Kansalaisuus on onnistuneen kotoutumisen palkinto, ja turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöön puututaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Uskottava ja toimiva maahanmuuttojärjestelmä on välttämätön turvalliselle ja vakaalle yhteiskunnalle. Hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta tuo tärkeitä uudistuksia, jotka tehostavat turvapaikkaprosessia, vahvistavat kansainvälistä suojelua koskevan päätöksenteon oikeudenmukaisuutta ja estävät järjestelmän väärinkäyttöä. Tavoitteena on nopeuttaa hakemuskäsittelyä ja varmistaa, että apua saavat aidosti hädänalaiset. Tämä on välttämätöntä, jotta järjestelmän uskottavuus säilyy ja se toimii tarkoituksenmukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Lakiesitys sisältää useita muutoksia, joilla selkeytetään ja yksinkertaistetaan turvapaikkamenettelyä. Turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamisesta luopuminen vähentää turhaa byrokratiaa ja vapauttaa viranomaisten resursseja itse turvapaikkahakemusten arviointiin. Tämä tarkoittaa nopeampia käsittelyaikoja ja sitä, että hakijat saavat vastauksensa aiempaa nopeammin, mikä vähentää epätietoisuutta ja pitkiä odotusaikoja. Samalla esitys tuo selkeyttä kansainvälistä suojelua saavien kotimaahansa matkustamisen rajoituksiin. On vaikea perustella, että suojelua tarvitseva voisi vapaasti vierailla lähtömaassaan. Jatkossa kansainvälistä suojelua saaneiden matkustusasiakirjat eivät kelpaisi kansalaisuusvaltioon tai entiseen asuinmaahan matkustamiseen, mikä tukee järjestelmän johdonmukaisuutta ja estää väärinkäyttöä. Tämä on tärkeää, jotta suojelu todella kohdistuu heille, jotka sitä tarvitsevat.

Toinen merkittävä uudistus liittyy karkottamispäätösten toimeenpanoon ja niiden nopeuttamiseen. Nykyjärjestelmä mahdollistaa uusintahakemusten avulla palautusten pitkitämistä jopa vuosia, mikä heikentää koko turvapaikkajärjestelmän uskottavuutta ja vaikeuttaa rikoksiin syylistyneiden maasta poistamista. Tämä epäkohta on nyt korjattava, jotta kielteisen päätöksen saaneet palautetaan lähtömaihinsa nopeasti ja järjestelmä säilyttää toimintakykynsä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vie Suomen maahanmuuttopolitiikkaa pohjoismaiseen suuntaan, jossa apu annetaan aidosti hädänalaisille mutta väärinkäyttöön puututaan nyt tehokkaasti. Hallitus sitoutuu reiluun ja selkeään maahanmuuttopolitiikkaan, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

varmistaa suomalaisten turvallisuuden ja pitää huolen heistä, jotka apua oikeasti tarvitsevat. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen poissa. — Edustaja Eerola.

19.12 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensi alkuun totean edustaja Hopsulle, joka luikahti jo salista poisikin, ja sitten myöskin vasemmistoliitolle, viitaten siihen, mitä täällä aiemmin tänään tästä samasta aiheesta käytiin keskustelua. Ei muuten vasemmistoliittolaisiakaan nyt näy täällä, vaikka he aiemmin itse pilkkasivat RKP:läisiä, että RKP:läiset eivät ikinä ole täällä, kun näistä asioista puhutaan. No, nyt he eivät ole itse täällä. Mutta se, mitä aivan aluksi tässä haluan heille sanoa, jos nyt jossain kuuntelevat tätä lähetystä, on, että tässä toteutetaan EU:n hyväksymiä direktiivejä. Eli aivan näitä vastaavia lakeja, joita nyt ollaan tekemässä, on käytössä jo muissa EU-maissa ja etenkin meidän lähimmissä verrokimaissamme eli Pohjoismaissa. Eli se, joka väittää näitten lakien nyt meidän hallituksen myötä jotenkin polkevan ihmisoikeuksia tai heikentävän perusoikeuksia, väittää ihan samalla sitä, että nämä meidän verrokimaamme — muut Pohjoismaat, muut EU-maat — eivät myöskään noudattaisi näitä ihmisoikeusvelvollisuuksia. Haluaisin kyllä kuulla, mitä mieltä he ovat. Kun näitä samoja lakeja on muissa maissa säädetty, niin polkevatko he sitten muka siellä ihmisoikeuksia? Ei tässä nyt siitä ehkä kuitenkin kenties ole kyse.

Mutta se, minkä takia nyt oikein erityisesti jäin tänne vielä illalla odottamaan puheenvuoroa, on, että minä aikanaan itse työskentelin 1999—2011 näitten turvapaikanhakijoitien kanssa. Ensin ihan tällaisessa vastaanottokeskuksessa olin hommissa ja sitten myöhemmin tulkkikoordinaattorina tulkkikeskuksessa. Asia, jota ihmettelin jo silloin ja joka oli yksi tärkeimmistä seikoista, minkä tähden vuonna 2006 liityin perussuomalaisiin, kun tuntui, että mikään muu puolue ei näitä hommia oikein tosissaan ottanut, oli se, että kun henkilö sitten turvapaikkaprosessin kautta saa oleskeluluvan Suomeen, niin hyvin pian sen jälkeen lähdetään takaisin sinne maahan, mistä on tultu hakemaan turvaa. Ensinnäkin tämä on jo aivan järjetöntä, noin niin kuin maalaisjärjellä ajatellen, että henkilö saapuu maasta X tänne Suomeen ja perusteena on se, että siellä maassa X oleskelu on hänelle jollain lailla hengenvaarallista, ja sitten kun on saatu oleskelulupa täältä, niin sitten palataan takaisin sinne maahan X, jossa muka on kauhean hengenvaarallista. No, paitsi että tämä on järjetöntä, niin tämä aiheuttaa kauhean paljon kustannuksia meidän valtiolle mutta myöskin sellaista inhimillistä kärsimystä, mikä ei ole tässä tullut esille ja mikä tuli silloin aikanaan itselleni esille, kun tätä työtä tein.

No, ensinnäkin näistä taloudellisista kustannuksista on se, että näille ihmisillehän yritetään järjestää sitten, kun he ovat oleskeluluvan saaneet tänne Suomeen, esimerkiksi kotoutumista ja sitä, että he integroituisivat tähän meidän yhteiskuntaan, mutta se kaikki työ menee ihan hukkaan, kun ne henkilöt eivät ole täällä kotoutumassa vaan siellä lähtömaassaan, jossa piti olla hengenvaarallista. Eli siellä sitten vietetään pitkiäkin aikoja. Heille on varattu kenties monenlaisia työvoimapalveluita, tulkit on varattu paikalle. Kaikki tällainen kallis toiminta menee täysin hukkaan, kun nämä henkilöt ovat sitten ikään kuin ilmoittamatta poistuneet sinne. Se tulee sitten aina myöhemmin selville, missä on oltu.

Sitten monenlaisia muitakin ongelmia tuli esiin. Kumma kyllä, täältä vasemmistoliiton, vihreitten puolelta ei esitetty näitä inhimillisiä tragedioita, mitkä tämän seurauksena ovat. Eli nämä koskettavat just... Joku puhui tästä tällaisesta, taisi olla edustaja Rintamäki, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

mainitsi tällaisen somali-, mitä sanaa nyt käyttitekään, mutta erityisesti tämän etnisen ryhmän kohdalla mutta muutamien muittenkin, Lähi-idästä, Pohjois-Afrikasta tulleiden kohdalla on se, että oleskeluluvan saatua lähetetään lapsia sinne ja tyttölapsia erityisesti. No, onneksi tämä hallitus on jo aiemmin puuttunut näitten ympärileikkausten kriminalisointiin, mutta tämä on hyvin yleistä ollut tässä maassa, että täällä oleskeluluvalla olevia lapsia lähetetään kesken koulun lukuvuoden, mikä taas nyt on tullut esille tämänkin, että kolmannenkaan polven maahanmuuttajat eivät meinaa osata riittävästi suomea, jotta selviäisivät tässä yhteiskunnassa ja pärjäisivät koulussa, ja sitten ihmetellään, mistä se Pisa-tutkimusten lasku johtuu. Nämä henkilöt oleskelevat kenties koko kouluvuoden tai useammankin vuoden siellä kotimaassaan, ja sitten on vaarana ja hyvin todennäköistäkin, että tulee tämä ympärileikkaus tytölle, tulee pakkoavioliitto — tähänkin meidän hallitus on puuttunut — hyvin paljon tämäntyyppisiä ongelmia.

Sitten kun on se oleskelulupa Suomeen, kenties jo Suomen passikin saattaa olla, no, heiltähän nyt ei voi sitten enää sitä pois varmaan ottaa, mutta kuitenkin on pysyvä oleskelulupa, tämä niin sanottu muukalaispassi. No, sitten sieltä tulee joku täysin toinen henkilö sillä passilla tänne Suomeen. Ihan toinen henkilö tulee oleskeluluvan saaneen henkilön papereilla, matkustaa sitten tänne Suomeen — riittävän samannäköinen, eivät näitä edes autokoulun opettajat tunnu erottavan toisistaan — ja sitten hän anoo taas oleskelulupaa ja turvapaikkaa täällä. Tämä on ihmiskauppaa. Näillä papereilla on tehty bisnestä, että on sitten päästy tänne hakemaan oleskelulupaa ja turvapaikkaa.

Eli tämäntyyppisiä isoja ongelmia on tullut tästä, että on sallittu henkilöille aikaisemmin lomailu siellä kotimaassa. Tämä aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, ja tämä aiheuttaa isoja taloudellisia ongelmia myös Suomelle, kun meidän rahoilla siellä lomailevat ja viettävät aikaa. Ja sitten kolmanneksi, tässähän ei käytännön tasolla ole mitään järkeä tosiaan, että henkilö on muka hengenvaarassa jossain maassa mutta kuitenkin pystyy siellä sitten koraanikoulussa aikaa viettämään. — Ehkä tämä riittää. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Lundén, paikalla.

19.19 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sisäministeri Mari Rantanen on tehnyt valtavan hyvää työtä maahanmuuttolakien parissa. Nyt käsittelyssä on siis hallituksen esitys, joka koskee Suomen turvapaikkaprosessin ja kansainvälisen suojelun säätelyä. Esityksellä ehdotetaan muutoksia, jotka tekevät turvapaikkahakemuksen käsittelyprosessista tehokkaamman ja selkeämmän. Tällä muutoksella varmistamme sen, että Suomi voi jatkossakin tarjota kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville mutta samalla voimme estää väärinkäyttämistä järjestelmää.

Ensinnäkin nämä muutokset auttavat meitä nopeuttamaan turvapaikkaprosessia ja vähentämään turvapaikkaprosessista syntyvää byrokratiaa. Tavoitteena on siirtää prosessin painopistettä turvapaikkapuhutteluun ja vähentää tarpeetonta pöytäkirjojen tarkastamista. Tämä vapauttaa viranomaisten resursseja ja lyhentää käsittelyaikaa, joka on turvapaikanhakijan itsensä etu mutta myös suomalaisen yhteiskunnan etu. Jatkossa kansainvälistä suojelua hakevilla on itsellään velvollisuus esittää riittävät perusteet hakemukselleen. Tämä ei ole pelkästään suomalaisten viranomaisten vastuulla, vaan myös hakijan itsensä vastuulla on varmistaa, että se oma hakemus on totuudenmukainen ja selkeä. Tämän pitäisi olla itsestään selvä asia. Muutoksella pystymme vähentämään väärinkäytöksiä ja parantamaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

hakemusten käsittelyä ja tehokkuutta. Yksinkertaistamalla koko prosessia voimme parantaa koko järjestelmän toimivuutta, ja siinä samalla säästämme veronmaksajien rahoja.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisesti turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttö on suuri huolenaihe, josta löytyy monia esimerkkejä. Tämä hallituksen esitys on erinomainen jo siitä syystä, että sillä tehostetaan karkottamispäätösten täytäntöönpanoa, jotta prosessi ei pitkityisi hakijoiden tahallisuudesta johtuvasta viivyttelystä — ja me kaikki tiedämme, että sitä tapahtuu. Meidän onkin tärkeää puuttua tehokkaasti tilanteisiin, joissa hakija pyrkii tarkoituksellisesti viivyttämään oleskeluaan Suomessa, kun on todettu, ettei turvapaikalle ole perusteita. Tämä vähentää myös paineita viranomaisilta ja tekee turvapaikkajärjestelmästäme entistä luotettavamman.

Toinen tärkeä seikka on se, että rajoitamme suojelua saaneiden henkilöiden mahdollisuutta matkustaa lähtömaahan, josta he ovat lähteneet pakoon. Jos henkilö palaa lomalla maahan, josta hän on paennut, voidaan harkita suojeluaseman poistamista. Tämä on kansainvälisen oikeuden mukainen käytäntö, joka selkeyttää tilannetta sekä suojelua saaville että viranomaisille. Toki pidän varsin erikoisena sitä, että meidän täytyy erikseen rajoittaa tätä lailla. Luulisi, että turvapaikkaa hakenut ei haluaisi tai voisi palata kotimaahansa lomailemaan, jos sieltä on pitänyt lähteä pakoon. Onneksi tämäkin asia tulee nyt muutettua, kiitos sisäministeri Rantasen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen myötä meillä on jatkossa parempi ja tasapainoisempi turvapaikkajärjestelmä, joka palvelee niitä, jotka todella tarvitsevat kansainvälistä suojelua, mutta samalla estää tehokkaasti käyttämästä järjestelmää väärin. Jos turvapaikanhakijan aiheet ovat puhtaat, näiden muutosten ei pitäisi olla ongelma kenellekään. Meidän tavoitteemme on varmistaa, että esimerkiksi vuoden 2015 tilanne ei tule enää koskaan toistumaan ja meidän turvapaikkajärjestelmä toimii oikealla alalla.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun tahdon sanoa ja muistuttaa, että viime kaudella meidän erinomainen kansanedustajamme, perussuomalaisten Jukka Mäkynen teki tästä asiasta toimenpidealoitteen. Kerron tässä nyt tiivistetysti muutamia kappaleita, mitä edustaja Mäkynen silloin Sanna Marinin hallituskaudella asiasta muun muassa lausui:

”On käynyt ilmi, että osa Suomesta turvapaikan saaneista henkilöistä lomailee tai vierailee omassa lähtömaassaan. Tällainen toiminta asettaa vahvasti kyseenalaiseksi kansainvälisen suojelun tarpeen kyseisten henkilöiden kohdalla.

Hallitus on tuonut koko eduskunnan syysistuntokauden monta maahanmuuttoa helpottavaa lakiesitystä eduskunnalle, vaikka muualla Euroopassa on kiristetty maahanmuuttopolitiikkaa. Suomi tekee helpotuksillaan maastamme yhä houkuttelevamman kohteen maahanmuuttojärjestelmämme hyväksikäytölle, ja tähän meillä ei ole enää varaa.”

Mäkynen vaati jo silloin, että jos turvapaikan saanut henkilö lomailee tai vierailee omassa lähtömaassaan, tulee hänen oleskelulupansa peruuttaa ja henkilö palauttaa takaisin lähtömaahansa. Mäkynen teki silloin asiasta eduskunnalle toimenpidealoitteen. Herää kysymys: mikä on muuttunut kolmessa vuodessa? Tämä toimenpidealoite oli jo silloin erittäin ajankohtainen, mutta silloin tämä ei jostain syystä kelvannut hallituspuolueille. Syitä voidaan vain arvailla. Nyt onneksi nykyinen hallitus järkevöittää maahanmuuttolakeja, ja siitä todellakin iso kiitos sisäministeri Rantaselle ja mainitsemalleni edustaja Mäkyselle, joka todellakin oli tästä asiasta jo silloin reilu kolme vuotta sitten erinomaisesti perillä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 25/2025 vp

19.23 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! En muista, onko tähän saliin tuotu yhtäkään hallituksen maahanmuuttopolitiikan tiukennusta, jota edustaja Honkasalo ja vasemmistoliitto ja vihreät eivät olisi vastustaneet. En rehellisesti sanottuna muista yhtäkään esitystä, jota he olisivat hallitukselta kannattaneet, mitä tulee maahanmuuttopolitiikan tiukennuksiin. Aina sama laulu: epäinhimillistä, populismia, kiusaamista, perusoikeuksia rapauttavaa, ihmisvihamielinen viesti siitä, että tänne ei haluta ulkopuolelta tulevia ihmisiä. Aina sama laulu. Koskaan ei puhuta siitä substanssista, siis niistä itse asioista, siis niistä taloudellisista kustannuksista, siitä turvallisuuden rapautumisesta, ongelmista kouluissa, ongelmista kaduilla, väärinkäytöksistä, hyväksikäytöistä.

Aina puhutaan tätä ylätasoa moraalipaheksuntaa: poliitikot kiusaavat eduskuntasalissa, mautonta, häpeällistä, ihmisoikeudet, perusoikeudet. Kertokaapa minulle: Mitä epäinhimillistä on siinä, että Suomi vaatii enemmän maahamme tulevilta ihmisiltä? Mitä epäinhimillistä siinä on? Mitä populismia taas on siinä, että Suomi toteuttaa täysin samaa linjaa kuin suuri osa Pohjoismaista, suuri osa Euroopasta enenevässä määrin? Mitä kiusaamista se muka on, että turvaa tarvitsematon ja karkotuspäätöksen saanut ihan oikeasti palauteaan sinne lähtömaahansa viranomaispäätöksen turvin? Miten perusoikeuksia palvelee se, että kun meillä on rahoituksessa pulaa jo suomalaisten peruspalveluiden osalta, niin tuodaan maailmalta lisää palveltavia? Miten se palvelee kenenkään perusoikeuksia, että rapautetaan sitä rahoitus pohjaa pikkuhiljaa? Ja mitä ihmisvihamielistä olisi siinä, että Suomi pitäisi ensisijaisesti omistaan huolta? Pitääkö joku aidosti sitä ihmisvihamielisenä?

Minä ajattelen, että kansakunnat ovat olemassa priorisointia varten. Kansakunnat ja rajat ovat olemassa sitä varten, että niiden rajojen sisällä laitetaan omat ensin. Kansallisaate on käsittääkseni suurilta osin juuri sitä. Se on ehkä unohtunut tässä 90-luvun jälkeen, että se on kansakuntien tehtävä, että sitä varten kansakunnat on luotu. Sitä varten meillä ovat nuo rajat tuossa. Mutta valitettavasti meillä edelleen, 30 vuotta myöhemminkin, vasemmisto elää tätä rajatonta maailmaa, ja minä näkisin sen yhtenä Suomen suurimpana uhkana: rajattomuuden, rajattoman rahankäytön, rajattoman auttamisen halun ja maailman, jossa ollaan rajattomia, jossa ei ole Suomea, suomalaisia, suomalaista kansakuntaa. Se on tämän kansakunnan suurin uhka.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.